

Metodika programu Dobrovolníci pro seniory a osoby se zdravotním postižením

platné od: 1. 8. 2018

POPIS PROGRAMU:

Dobrovolníci mohou plnit v sociálních službách významnou úlohu. Oproti jiným oblastem dobrovolnictví jsou sociální služby specifické svým rozsahem, klientelou i samotným cílem služby, kterým je ve většině případů překonání nějakého handicapu, integrace klienta do většinové společnosti, nebo alespoň zmírnění jeho vyloučení.

Dobrovolnictví přináší do vztahu poskytovatel – klient v rámci sociálních služeb nejen kvantitativní zvýšení kapacity poskytovatele. Jako osoba, která není zaměstnancem, může být dobrovolník klientovi blíže nejen geograficky, ale také věkově či mentálně díky svým specifickým zkušenostem, zájmům. Výhodou dobrovolníků je, že nejsou profesionálními sociálními pracovníky, což v některých případech může bourat bariéry mezi ním a klientem, nebo pomáhat udržet klientovi vědomí jeho osobní důstojnosti a hodnoty. Dobrovolnictví však skýtá ještě jednu možnost - pomoc klientovi díky jeho zapojení do vlastní dobrovolnické činnosti.

Zákon o sociálních službách klade důraz na zvyšování kvality péče. Klienti domovů pro seniory a domovů pro osoby zdravotně postižené by měli žít jako jejich vrstevníci běžným způsobem života, měli by být součástí okolního společenství a jejich život by měl být důstojný při zachování schopnosti prosazovat svoje práva.

Jednou z možností, jak přirozeně a nenásilně naplnit uvedené zásady, jsou dobrovolníci, tedy lidé, kteří bezplatně nabídnou část svého času, energie a schopností.

Dobrovolníci mohou s obyvateli domovů pro seniory trávit volný čas nasloucháním a rozhovory, doprovodit je na vycházky, pomoci při pořádání různých akcí nebo administrativní a manuální výpomocí v prostorách zařízení a jeho okolí. Spektrum dobrovolnických činností je velice široké a otevřené novým nápadům.

Dobrovolník je neformálním, ale pozorným hodnotitelem kvality péče, je nezávislý na vedení domova a je svobodnější než rodinný příslušník či stážista a zároveň je pro něj kvalitní komunikace a autentické mezilidské vztahy jednou z hodnot, proč se do dobrovolné činnosti zapojil.

DOBROVOLNICKÝ PROGRAM

Dobrovolnický program je akreditován Ministerstvem vnitra ČR dle podmínek stanovených zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

RADKA z. s. vysílá své dobrovolníky do Domova pro seniory v Klášterci nad Ohří a do Domova pro osoby se zdravotním postižením v Kadani. V individuálních případech jsou možné návštěvy v domácím prostředí klientů.

Informace o dobrovolnictví v domovech pro seniory a domovech pro osoby zdravotně postižené lze nalézt na webových stránkách www.radka.kadan.cz, sekce Dobrovolnické centrum, na letáku DC RADKA, dále ve výročních zprávách organizace a při prezentaci DC RADKA v regionálním tisku a médiích. RADKA z. s. je zároveň členem Rady dobrovolnických center regionu Severozápad, kde je naše činnost pravidelně sdílána v rámci regionálních setkání.

REALIZAČNÍ TÝM

- vedoucí dobrovolnického centra RADKA,
- koordinátor dobrovolníků,
- kontaktní osoby – vedoucí přijímající organizace, sociální pracovníce přijímající organizace
- supervizor - nezávislá osoba, která poskytuje dobrovolníkům a realizátorům programu pohled na problematiku zvenčí, zhodnocuje a podává zpětnou vazbu a podporuje jednotlivce i program,
- samotní dobrovolníci.

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA A ZÁSADY PROGRAMU:

Všichni účastníci musí být o programu, jeho nástrojích a cílech náležitě a dostatečně informováni a přijmout za své tyto zásady:

- Dobrovolník nenahrazuje lékařskou péči, služby pečovatelky nebo sociální pracovnice.
- Při návštěvě v Domovech dobrovolník respektuje pokyny personálu a nezasahuje do činnosti na jednotlivých odděleních, aby nenarušoval průběh služby a soukromí ostatních uživatelů.
- Dobrovolník odpovídá za klienta domova v době vycházky.
- Veškeré informace o klientech, jejich rodinách i další skutečnosti, s nimiž dobrovolník přichází v rámci kontaktu do styku, je třeba považovat za důvěrné. Dobrovolník, koordinátor i supervizor jsou v těchto případech vázáni mlčenlivostí vůči všem dalším osobám a institucím. Pouze vedoucí DC RADKA a supervizor mohou rozhodnout o tom, která z informací může být uvolněna a komu poskytnuta. Výjimku tvoří situace, kdy je každému občanovi uložena ze zákona oznamovací povinnost např. týrání a zneužívání klientů. I v tomto případě je nutná předchozí konzultace s vedoucí DC RADKA nebo supervizorem.
- Při skupinových supervizích jsou mlčenlivostí vázáni všichni jejich účastníci. Mlčenlivost se vztahuje i na skutečnosti, které se týkají dalších dobrovolníků a klientů. Uvedená mlčenlivost nezaniká ukončením působení dobrovolníka v dobrovolnickém programu (ani ukončením pracovně právního vztahu zaměstnance).
- Veškerá dokumentace o dobrovolnících musí být náležitě chráněna proti případnému zneužití v souvislosti s platnou legislativou.
- Vůči dalším institucím či fyzickým osobám je možno poskytovat pouze obecné informace o cílech a obsahu programu a anonymní statistická data. Tato data poskytuje pouze vedoucí DC RADKA nebo koordinátor dobrovolníků, ale opět se souhlasem vedoucí DC RADKA.
- Porušení výše uvedených zásad může být důvodem k okamžitému ukončení účasti dobrovolníka v programu a řešení dle pracovně právních vztahů v případě zaměstnance.

VÝBĚR DOBROVOLNÍKŮ

Vlastnímu výběru dobrovolníků vhodných pro zapojení do programu předchází fáze seznamování veřejnosti s programem. Toto se realizuje formou pravidelných besed o dobrovolnictví na místních středních školách; vedením webových stránek organizace a DC RADKA; prezentací aktivit organizace a DC RADKA na veřejných akcích v regionu. Pokud nás zájemce o dobrovolnictví kontaktuje, je s ním domluvena schůzka, na které si vyjasníme vzájemné představy, očekávání a požadavky.

Zájemce o dobrovolnictví může být odmítnut na základě rozhodnutí koordinátora programu v případě, že nesplňuje podmínky programu (věková hranice, trestní stíhání), nebo při osobním pohovoru jednal společensky nepřijatelným způsobem (vulgarismy) nebo v nesouladu s principy a cíli programu (xenofobie, preference konkrétního náboženství, atd.).

DOBROVOLNÍCI V PROGRAMU:

DC RADKA plní všechny podmínky vyplývající ze zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Dobrovolníci jsou trestně bezúhonné osoby starší 15 let, které prošli úvodním rozhovorem s koordinátorem programu nebo vedoucí DC RADKA, a úvodním výcvikem.

Na základě zjištění týmu koordinátora programu je uchazeč buď zařazen do programu, nebo v případech zjištění možných povahových kontraindikací, je mu doporučena možnost vyřešit si případné vlastní problémy a teprve poté aspirovat na vstup do programu. Koordinátor programu může po konzultaci ve zdůvodněných případech odmítnout účast dobrovolníka v programu, resp. s ohledem na jeho osobnostní charakteristiky, či aktuální psychický stav, mu doporučit jinou formu dobrovolnické činnosti či mu zprostředkovat konzultaci s jiným odborníkem. Dobrovolník se zavazuje se zúčastnit úvodního výcviku v rozsahu úvodní pohovor, účast na

supervizi, dobrovolnická činnost vykonávaná s mentorem. Dobrovolník se zavazuje vykonávat dobrovolnickou činnosti v rozsahu min. 1x týdně 1 - 2 hodiny.

Dobrovolník má povinnost účastnit se supervizích či obdobných setkání po dobu působení v programu. Skupinová supervizní setkání probíhají v rámci DC RADKA min. 4x ročně pod vedením externího supervizora. Zároveň je možné v odůvodněných případech využít možnosti individuální supervize.

Dobrovolník je pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu na majetku a na zdraví pacienta způsobenou v souvislosti s výkonem pravidelné dobrovolnické činnosti. Dále je pojištěn pro případ škody na zdraví, kterou utrpěl v souvislosti s výkonem této dlouhodobé dobrovolnické činnosti.

V rámci DC RADKA je o dobrovolníky dále pečováno, např. informační maily o novinkách v DC RADKA, přání k narozeninám či jiným životním jubileím, pozvání na neformální setkání, slevenky na vlastní aktivity RADKA, atd.

VEDENÍ DOKUMENTACE:

Dokumentace dobrovolníka obsahuje: dohoda o dobrovolnické činnosti v rámci dobrovolníci pro seniory a osoby se zdravotním postižením včetně povinných příloh (mlčenlivost dobrovolníka, kodex dobrovolníka, registrační karta, souhlas se zpracováním osobních údajů - GDPR), výpis z rejstříku trestů.

UKONČENÍ SPOLUPRÁCE S DOBROVOLNÍKEM:

Smluvní vztah končí uplynutí doby, dohodou či výpovědí. Výpovědní lhůta činí 14 dní. Po ukončení je nutné vrátit koordinátorovi nebo vedoucím DCR všechny svěřené prostředky, které dobrovolník obdržel.

V případě hrubého porušení pravidel programu stanovených ve smlouvě vč. jejich příloh lze smluvní vztah ukončit okamžitě.

INFORMACE PRO DOBROVOLNÍKY S OHLEDEM NA VNITŘNÍ PRAVIDLA PŘIJÍMAJÍCÍCH ORGANIZACÍ:

1.) ORGANIZACE V DOMOVECH PRO SENIORY

Při první návštěvě je s dobrovolníkem též koordinátor a může být také zkušený dobrovolník. Nový dobrovolník je seznámen se zařízením a jeho chodem. Též je seznámen s kontaktní osobou v daném domově pro seniory.

Při každé návštěvě se dobrovolník musí nejprve nahlásit na recepci a vyžádá si prezenční knihu, do které napíše své jméno a datum s časem příchodu. Svůj odchod též nahlásí recepci a napíše čas odchodu do knihy. Je nutné se zeptat, zda je možné v ten den vykonávat dobrovolnickou činnost. Zda může navštívit konkrétní nebo jinou osobu, která by přítomnost dobrovolníka uvítala. Nebo zda může uskutečnit jednorázovou nebo pravidelnou aktivitu. Může se stát, že na nějakém pokoji je karanténa nebo se nějakému klientovi zhoršil zdravotní stav a návštěva dobrovolníka by nebyla vhodná.

V domovech pro seniory se uskutečňují volnočasové aktivity, které mohou probíhat na pokojích s jednotlivcem nebo ve společenské místnosti kolektivně. Dobrovolníci pacienti na odděleních navštěvují i mimo tyto aktivity. Jde o hraní společenských her, povídání, čtení, tvořivé dílny, vyučování angličtiny, trénování paměti, canisterapii, atd.

2.) ORGANIZACE V DOMOVECH PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Při první návštěvě je s dobrovolníkem též koordinátor a může být také zkušený dobrovolník. Nový dobrovolník je seznámen se zařízením a jeho chodem. Též je seznámen s kontaktní osobou v domově pro osoby se zdravotním postižením.

Dobrovolník navštěvuje zařízení po předchozí domluvě – elektronické, telefonické, ústní.

O návštěvě informuje vedoucí zařízení a sociální pracovníci nejpozději dva dny před plánovanou návštěvou. Vedoucí zařízení nebo sociální pracovníce odpoví dobrovolníkovi, zda je návštěva možná a domluví si společně, kterých uživatelů a jakých aktivit se návštěva bude týkat. Dobrovolník respektuje doporučení personálu, kterých aktivit se uživatel může účastnit.

Při každé návštěvě se dobrovolník nahlásí u personálu, který jeho návštěvu zapíše do knihy návštěv a do denního hlášení. Pokud dobrovolník půjde s jedním nebo více uživateli na vycházku vyplní personál formulář Pobyť uživatele mimo Domov, který dobrovolník podepíše. Dobrovolník též nahlásí personálu přibližný čas návratu do Domova. Po ukončení návštěvy dobrovolník zapíše do Knihy dobrovolníka aktivity, kterých se účastnil s uživateli. A personál zapíše jeho odchod.

Dobrovolnická činnost je směřována na aktivity mimo Domov pro osoby zdravotně postižené. V průběhu vycházky dobrovolník dbá, aby nedocházelo k předsudkům a negativnímu hodnocení uživatelů a sociální služby ze strany společnosti (usměrňuje uživatele a výchovně působí na jejich chování ve společnosti). V případě nepříznivého počasí je vyhrazen prostor v Domově, kde se dobrovolník může setkat s uživatelem (kuchyňka v suterénu zařízení). Činnost s dobrovolníkem se týká vždy maximálně dvou uživatelů. Pokud v průběhu vycházky dojde u uživatele k nepředvídané situaci (nevolnost, pád, úraz, rizikové chování), je vždy nutné tuto situaci nahlásit personálu při návratu z vycházky. Pokud se dobrovolník dohodne s uživatelem, který má samostatnou vycházku na cestě mimo město nebo jiném cíli vycházky, než uživatel nahlásil, informuje o tom personál zařízení.

Doporučené činnosti: Vycházky s uživateli po okolí Kadaně, posezení na zahradě Domova, jednoduché aktivity (hra na hudební nástroj, stolní hry, čtení novin, čtení, povídání, předčítání, psaní), vedení zájmových aktivit (zpívání, dramatický kroužek, pohybové aktivity, trénování paměti, společenské hry, cvičení, ...), účast na kulturních akcích dle programu města – kino, divadlo, přednášky, koncerty...

Vypracovala: Ing. Lenka Drábková DiS.

podpis:.....

Schválila: Bc. Stanislava Hamáková, DiS., vedoucí DC RADKA

podpis:.....

Datum vydání: 26. 7. 2018 v souvislosti s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 (GDPR) ze dne 27. 4. 2016

Editace: 1. 9. 2019 v souvislosti s ukončením spolupráce s přijímající organizací